

Congresbundel 5^e Ledencongres

17 november 2007
Nieuwe Buitensociëteit te Zwolle

Inhoudsopgave

Programma	6
Routebeschrijving	8
Deelsessie A Jongeren en maatschappelijke verantwoordelijkheid.	11
Deelsessie B Balans tussen werk en zorg	16
Deelsessie C Israël en het Midden-Oosten (4 resoluties).....	22
Deelsessie D De verzilvering van de samenleving (1 resolutie).	39
Deelsessie F Onderwijs: kwaliteit en identiteit (3 resoluties).	42
Deelsessie G Eindplaatje Europa.....	53

Aan de leden van de ChristenUnie en van Perspectief,

Amersfoort, 8 november 2007

Betreft: Stukken voor 5^e Ledencongres

Geachte heer/mevrouw,

Enige tijd geleden is er onder de leden een poll uitgezet voor de onderwerpen van het Ledencongres dat D.V. op 17 november a.s. gehouden wordt. De uitkomsten van deze poll hebben geleid tot de onderwerpen die u inmiddels op de website en in Handschrift heeft kunnen lezen. In verband met geringe belangstelling voor het onderwerp *Alternatieven voor abortus en euthanasie (E)*, is besloten om deze sessie te laten vervallen. Eén en ander maakt dat de volgende onderwerpen op de agenda staan:

- A. Jongeren en maatschappelijke verantwoordelijkheid
- B. Balans tussen werk en zorg
- C. Israël en het Midden-Oosten
- D. De verzilvering van de samenleving
- F. Onderwijs: kwaliteit en identiteit
- G. Eindplaatje Europa

In deze Congresbundel treft u zowel **resoluties** als (korte) inleidingen op de thema's aan. Een deel van de bijdragen is gebaseerd op publicaties in Frisse Lucht. Frisse Lucht is een uitgave van de Mr. G. Groen van Prinstererstichting, het Wetenschappelijk Instituut van de ChristenUnie. De bundel is op het congres tegen een speciale actieprijs à € 12,00 te verkrijgen. U kunt de bundel ook voor die tijd bestellen. U betaalt dan de actieprijs plus de verzendkosten. Voor informatie en bestellingen kunt u mailen naar wi@christenunie.nl.

Omdat de resoluties zijn ingediend volgens 'de verkorte procedure', bestaat er de mogelijkheid om tot vrijdag 16 november, 12.00u, **amendementen** op de resoluties in te dienen. Stuur u een eventueel amendement naar het bestuur (bestuur@christenunie.nl). Het standaardformulier voor amendementen voor het Ledencongres vindt u op onze website (www.christenunie.nl/congres).

Op de congresdag zelf kunnen leden hun **stemkaarten** afhalen bij de inschrijfbalie Ledencongres.

Wanneer u vragen heeft over de organisatie van deze congresdag kunt u contact opnemen met het partijbureau (tel. 033-4226969 of e-mail bestuur@christenunie.nl). Onze medewerkers zijn u graag van dienst.

Ik hoop u op 17 november a.s. in Zwolle te ontmoeten.

Met vriendelijke groet,
namens het Landelijk Bestuur,

A. Poutsma-Jansen,
secretaris

Programma

08.45-09.25 uur ontvangst met koffie en inschrijving

09.30 uur plenair deel Unie- en Ledencongres (grote zaal)

1. Opening
2. Mededelingen door de voorzitter
3. Afscheid leden Landelijk Bestuur: Bert Niehof en Arie de Graaf
4. Toespraak vice-premier André Rouvoet

Introductie op gang van zaken Ledencongres door voorzitter en vertrek deelnemers naar zalen deelsessies

10.30-12.30 deelsessies Uniecongres en diverse deelsessies Ledencongres

10.30-12.30 Uniecongres

5. Mededelingen door voorzitter
6. Verslag vorig Uniecongres
7. Herziening Reglementen
  - 7.1. Herzieningsvoorstel Statuten
  - 7.2. Herzieningsvoorstel Reglement Uniecongres
  - 7.3. Herzieningsvoorstel Reglement Ledencongres
  - 7.4. Herzieningsvoorstel Reglement Kandidaatstelling en verkiezingen
  - 7.5. Voorstel Bestuursverkiezingen
  - 7.6. Herzieningsvoorstel Bewilligingverklaring
  - 7.7. Voorstel Regeling verenigbaarheid functies
  - 7.8. Voorstel Gedragscode voor ChristenUnie-politici
8. Contributie 2008
  - 8.1. Wijzigingsvoorstel Contributieregeling
  - 8.2. Voorstel contributieverhoging
  - 8.3. Wijziging afdracht
9. Afsluiting Uniecongres

10.30-12.30 Ledencongres (deelsessies)

5. Deelsessies over de volgende onderwerpen:
  - A. Jongeren en maatschappelijke verantwoordelijkheid
  - B. Balans tussen werk en zorg
  - C. Israël en het Midden-Oosten
  - D. De verzilvering van de samenleving
  - E. Vervallen
  - F. Onderwijs: kwaliteit en identiteit
  - G. Eindplaatje Europa
6. Afsluiting deelsessies

12.30 - 13.30 lunch (*tevens 2^e mogelijkheid stemkaarten op te halen voor het Ledencongres*)

13.30 – 16.00 Ledencongres plenair (grote zaal)

7. Terugkoppeling over uitvoering aangenomen resoluties vorig Ledencongres
8. Stemverklaringen en stemmingen over:
  - amendement(en) op ingediende resoluties (inhoudelijk en tekstueel)
  - resoluties
9. Toespraak fractievoorzitter Tweede Kamer Arie Slob
10. Afsluiting Ledencongres

Routebeschrijving

1. Vanuit de richting Apeldoorn/Amersfoort/Amsterdam:

- Afslag Zwolle-Zuid, M18.
- Onderaan afrit rechts.
- Bij tweede verkeerslicht links, richting Zwolle centrum.
- Over het spoor rechts.
- Na +/- 500 meter bevindt zich aan uw rechterhand de parkeergarage en
- Regardz Nieuwe Buitensociëteit Zwolle aan uw linkerhand.

2. Vanuit de richting Leeuwarden/Groningen:

- Afslag Zwolle-Zuid.
- Driekwart rotonde richting Zwolle-Zuid.
- Bij tweede verkeerslicht links, richting station.
- Over het spoor rechts.
- Na +/- 500 meter aan uw rechterhand de parkeergarage en "De Nieuwe Buitensociëteit" aan uw linkerhand.

Parkeergelegenheid (betaald parkeren)

De parkeergarage is direct tegenover het Regardz Meeting Center en er is tevens een parkeerterrein achter Regardz Nieuwe Buitensociëteit Zwolle

3. Vanuit de richting Enschede (binnendoor, dus niet via de snelweg)

- Bij verkeerslichten Wythmenerplas rechtdoor, u gaat onder het spoor door.
- Bij volgende verkeerslichten rechtdoor.
- Bij eerstvolgend verkeerslicht linksaf.
- De volgende twee verkeerslichten rechtdoor, weg volgen (ca. 1,5 km).
- Bij verkeersplein rijdt u recht op "De Nieuwe Buitensociëteit" af.

Deelsessie A.

Jongeren en maatschappelijke verantwoordelijkheid

Voor deze deelsessie zijn geen resoluties ingediend. Aan de hand van de hierna volgende bijdrage van Simone Kennedy wordt u uitgenodigd om op 17 november in de deelsessie toch het gesprek met elkaar aan te gaan over dit onderwerp. Het doel van de bespreking is om gezamenlijk een resolutie te maken, die 's middags in het plenaire gedeelte in stemming kan worden gebracht.

Voor verdere (inhoudelijke) voorbereiding, zou u de artikelen van Simone Kennedy en Bart Nitrauw kunnen lezen die zij in Frisse Lucht hebben geschreven. Frisse Lucht is een uitgave van de Mr. G. Groen van Prinstererstichting, het Wetenschappelijk Instituut van de ChristenUnie.

Jongeren en hun sociale omgeving

“Voor veel ouders is de puberteit van hun kinderen een regelrechte hel: stampvoetende ruzies, huilbuien, schoolverzuim en misbruik van drank en drugs. Ouders zijn zo bang dat ze het verkeerd doen dat ze met een weifelachtige boog om hun tieners heen lopen.” Zo schrijft Mirjam Schöttelndreier in haar nieuwe boek *Kan ik ook van mijn kind scheiden?* De wereld van de jongeren valt niet mee voor de ouders. Vanuit de maatschappij is er druk op beide ouders om te werken, maar jongeren hebben ook veel aandacht nodig: het ontwikkelen van vaardigheden en capaciteiten in het nieuwe leren gebeurt vaak via werkstukken of activiteiten die ook van ouders een enorme inzet vereisen; pestgedrag via internet of de mobiele telefoon is niet altijd direct zichtbaar; jongeren worden via het internet geconfronteerd met zaken waarover geregeld eens doorgepraat moet worden; en tenslotte lopen zij het risico verlaafd te raken aan internet games of aan de drank – beide zeer populair onder leeftijdsgenoten. En hoe reageren ouders? Ouders herinneren zich hun eigen tijd als puber: “Dat pubers experimenteren met seks en verdovende middelen vindt deze generatie ouders tamelijk normaal, sterker, velen beschouwen het als gewenst gedrag: omdat ze het zelf als puber ook deden,” schrijft Schöttelndreier afkeurend.

Stelling:

Jongeren gedijen beter in hiërarchische gezinnen dan in onderhandelingshuishoudens.

Voortijdig schoolverlaten

16% van de jongeren verliet in 2002 het VMBO of de MBO-opleiding voor er een diploma was behaald, dat is een totaal van 71.000 jongeren tussen de 12 en 23 jaar. In 2010 wil de regering dit percentage hebben gehalveerd en sinds 2002 is het aantal schoolverlaters inderdaad elk jaar afgenomen. In vier jaar tijd is het percentage gedaald van 16% naar 13%. Veel gemeenten zijn actief aan de slag gegaan om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan door bijvoorbeeld het aanstellen van meer leerplichtambtenaren, het sluiten van verzuimconvenanten met schoolbesturen, het regelen van meer stageplaatsen en het opsporen van jongeren die uit het zicht zijn verdwenen.

Stelling:

Scholen kunnen er meer aan doen om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan.

Maatschappelijke stage en opvoedende scholen

Scholen hebben altijd een bepaalde opvoedende taak gehad, maar de verwachtingen van ouders en overheid over de invloed die scholen kunnen uitoefenen op het gedrag en de levensstijl van hun leerlingen zijn de laatste jaren wel toegenomen. De overheid ziet scholen als dé plek waar alle jongeren en alle doelgroepen samenkomen en voorgelicht kunnen worden over onderwerpen als goede voeding, milieubewustzijn en verslavende middelen – jong geleerd is oud gedaan. En veel ouders vinden het wel gemakkelijk als de scholen een deel van de opvoeding op zich nemen. De ChristenUnie is altijd warm voorstander geweest van de maatschappelijke stage als een manier om leerlingen verantwoordelijkheid aan te leren voor anderen en een positieve bijdrage te leveren aan de samenleving.

Stelling:

Het is de taak van de ouders en niet van de scholen om jongeren op te voeden tot verantwoordelijke burgers.

Jeugdzorg

Wachlijsten in de jeugdzorg groeien en 1200 kinderen die in gesloten jeugdinstituten thuis horen, zitten nu in jeugdgevangenissen. En nog steeds blijven veel probleemkinderen buiten beeld. De hulpverlening is verkokerd en veel instellingen werken langs elkaar heen. Het Electronisch Kinddossier en de aanstelling van één centraal aanspreekpersoon per gezin hieraan een einde moeten maken. De oprichting van Centra voor Jeugd en Gezin in elke stad of elke wijk zouden door preventie moeten voorkomen dat zoveel jongeren in de jeugdzorg terecht komen. De vraag naar opvoedingsadviezen is groot. Veel gezinnen verkeren in onzekerheid over de manier waarop zij hun kinderen moeten opvoeden. Hierin kunnen de Centra ook in een behoefte voorzien. Goed functionerende gezinnen en huwelijken zijn cruciaal voor een goede opvoeding van kinderen. Echtscheiding leidt vaak tot levenslange emotionele schade bij kinderen, het vergroot de armoede en vermindert de vaardigheden van kinderen om later zelf duurzame relaties op te bouwen. Kinderen uit gebroken gezinnen hebben een grotere kans om bij de jeugdzorg terecht te komen. Hoewel er zeker huwelijken zijn die slecht zijn voor kinderen (denk aan verslaving, of fysiek/emotioneel misbruik van partner of kinderen), lijkt het ontmoedigen van scheiding en het versterken van huwelijken één van de beste vormen van preventie te zijn. Tweede Kamerlid Joel Voordewind stelde daarom een paar maanden geleden voor om ook relatietherapie aan te bieden via de Centra voor Jeugd en Gezin.

Stelling:

Het EKD zal kinderen stigmatiseren en de verkokering in de zorg niet tegengaan.

Stelling:

Gedwongen opvoedingsondersteuning bij gezinnen die als problematisch worden aangemerkt door hulpverleners op straffe van ondertoezichtstelling bedreigt gezinnen met een afwijkende gezinscultuur.

Deelsessie B.

Balans tussen werk en zorg

Voor deze deelsessie zijn geen resoluties ingediend. Aan de hand van de hierna volgende bijdrage van Emile van Velsen wordt u uitgenodigd om op 17 november in de deelsessie toch het gesprek met elkaar aan te gaan over dit onderwerp. Het doel van de bespreking is om gezamenlijk een resolutie te maken, die 's middags in het plenaire gedeelte in stemming kan worden gebracht.

De bijdrage van Emile van Velsen is een korte samenvatting van het artikel dat hij onder dezelfde titel heeft geschreven voor de bundel Frisse Lucht. Frisse Lucht is een uitgave van de Mr. G. Groen van Prinstereerstichting, het Wetenschappelijk Instituut van de ChristenUnie. Voor verdere (inhoudelijke) voorbereiding op dit thema, zou u het complete artikel van de heer Van Velsen kunnen lezen.

Kinderopvang: kind of de rekening?

Workshop Partijcongres november 2007

Door: Emile van Velsen

Aanleiding: persoonlijk ervaren kloof en de potentiële brugfunctie van het coalitieakkoord
Als trotse vader van een dochter heb ik me de afgelopen jaren regelmatig verbaasd over het gapende gat tussen Den Haag en mijn eigen ervaringen. De Haag zendt de boodschap uit dat zolang mijn vrouw en ik niet beiden fulltime werken en ons kind fulltime bij de kinderopvang onderbrengen, we geen goede burgers zijn. Maar mijn vrouw en ik piekeren er niet over. En we zijn niet de enigen als ik naar vrienden, kerkgenoten of burens luister.

Vormen van kinderopvang

De Wet Kinderopvang (WKO) verving in 2005 de tegemoetkomingen van werkgevers en overheid aan ouders voor kinderopvangkosten. Ook regelt de wet het toezicht door gemeenten en GGD'en op de kwaliteit van de kinderopvang. De volgende vormen van financieel gesteunde kinderopvang worden onderscheiden en worden daarom betiteld als 'formele kinderopvang':

- a. **Dagopvang: de klassieke crèche**
Dit is opvang in een kinderdagverblijf waar kinderen van nul tot vier jaar gedurende één of meer dagdelen per week het hele jaar door kunnen worden opgevangen.
- b. **Buitenschoolse opvang: het vervolg op dagopvang voor kleuters en kinderen**
Buitenschoolse opvang is opvang van kinderen van vier tot twaalf jaar vóór en/of na schooltijd en in de vakanties tot het moment waarop ze de basisschool verlaten.
- c. **Gastouderopvang: thuis bij een geregistreerde persoon**
Gastouderopvang is opvang van kinderen in de woning van de gastouder of de vraagouder. De gastouder mag maximaal vier kinderen (exclusief eigen kinderen) onder de hoede nemen. Onder de Wet Kinderopvang vallen alleen gastouders die zijn aangemeld bij een geregistreerd gastouderbureau. Gastouderopvang heeft kenmerken van informele kinderopvang, maar is een vorm van formele kinderopvang.
- d. **Ouderparticipatiecrèches: de doe-het-zelf variant van dagopvang**
Ook ouderparticipatiecrèches, waarin een groep ouders beurtelings hun eigen kinderen opvangt, vallen onder de Wet Kinderopvang. Ze zijn vrijgesteld van de verplichting een oudercommissie te hebben. Alle overige kwaliteitseisen gelden wel.

De Wet Kinderopvang gaat nadrukkelijk niet over vrienden-/familiediensten, een au pair of een (on)betaalde oppas (de zogenaamde 'informele kinderopvang'). Peuterspeelzalen en het 'overblijven' van schoolgaande kinderen vallen ook niet onder de wet.

Doelstellingen kinderopvang beschouwd

De Wet kinderopvang streeft uiteraard enkele maatschappelijke doelstellingen na. In deze paragraaf wordt hierop ingegaan. Er kunnen er in ieder geval drie worden genoemd : economisch, (conservatief)

feministisch en pedagogisch. De economische en feministische doelstellingen kunnen samengevat worden onder de noemer 'arbeidsparticipatie'; (meer) werken is het doel. De pedagogische doelstelling staat gelijk aan het streven naar het welzijn van het kind. Juist deze laatste doelstelling is ondergesneeuwd in het beleidsmatige debat.

Conclusie en voorstellen

Kwalitatief hoogwaardige kinderopvang kan een nuttig instrument zijn om vrouwen te faciliteren te gaan werken (doelstelling arbeidsparticipatie). Informele kinderopvang en gastouderschap zijn daarbij vormen die het hechtingsproces goed kunnen faciliteren. Ten tweede dient de hoeveelheid uren die in de kinderopvang wordt doorgebracht beperkt te zijn omdat ouders essentieel zijn voor een gezonde emotionele ontwikkeling (doelstelling welzijn kind). Dit kan afgeleid worden uit de zogeheten 'hechtingstheorie'. De balans tussen de kinderopvangdoelstellingen arbeidsparticipatie en welzijn van het kind kan worden gevonden in het stimuleren van het anderhalfverdienersmodel, in ieder geval niet meer dan dat.

In dit licht doe ik een aantal voorstellen:

a. **kindgebondenbudget:**

Het ChristenUnie-voorstel om de kinderopvangtoeslag op een inkomensafhankelijke wijze uit te keren aan alle ouders is een goede invulling van het ondersteunen van ouders die informele kinderopvang gebruiken. Het beperken van de kinderopvangvergoeding tot 2 á 3 dagen per week kan een optie zijn. Het coalitieakkoord stelt onterecht voor om het kindgebonden budget naast de kinderopvangtoeslag in te voeren als uitgegaan wordt van keuzevrijheid. Als uitgegaan wordt van het anderhalfverdienersmodel dient het gebruik van informele kinderopvang ook onder de financiering van de WBK te vallen, waarbij de kwaliteitswaarborgen die gelden voor het gastouderschap vervallen. Daarmee komt de verantwoordelijkheid voor de kwaliteit uiteraard geheel bij de ouders te liggen.

b. **Combinatiekorting deeltijders:**

Het ChristenUnie-voorstel om partners met jonge kinderen te steunen die gezamenlijk maximaal anderhalve week werken, is passend. Hiermee komt het karakter van een tegemoetkoming voor het combineren van werk en gezin beter tot uitdrukking zonder afbreuk te doen aan tijd voor kinderen. Hiervoor liggen nog kansen bij de onuitgewerkte voorstellen uit het Coalitieakkoord om zowel een inkomensafhankelijke arbeidskorting te introduceren als een inkomensafhankelijke combinatiekorting vanaf 2009.

c. **Uitbreiding van het zwangerschaps- en bevallingsverlof, betaald kraamverlof:**

het uitbreiden van zwangerschaps- en bevallingsverlof van 16 naar 20 weken geeft vrouwen meer hersteltijd en tijd voor hechting. Met twee weken betaald kraamverlof worden vaders beter betrokken bij hun nieuwe kind.

d. **Evalueer de WAA:**

De Wet Aanpassing Arbeidsduur, die de mogelijkheid geeft om meer of minder te gaan werken, dient zo spoedig mogelijk geëvalueerd te worden en waar nodig aangescherpt worden.

e. **alternatief voor arbeidsparticipatie vrouwen ligt enigzins bij ouderen en sterk bij innovatie:**

een eventuele stijging van de arbeidsparticipatie kan eventueel nog verder positief gestimuleerd worden onder de groep oudere werknemers, niet van dertigers die in de drukke gezinsfase zitten. Hierbij dient wel rekening te worden gehouden met positieve cohorteffecten welke met name om politiek geduld vragen. Verder is het investeren in innovatie en arbeidsproductiviteit relevanter voor de economische groei dan het politiek focussen op de laatste procentpuntes arbeidsparticipatie met het risico van maatschappelijke weerstand.

Emile van Velsen is getrouwd, vader van een dochter van anderhalf jaar oud en woont in Houten. Dit artikel is geheel op persoonlijke titel geschreven .

Deelsessie C.

Israël en het Midden-Oosten

Voor de deelsessie Israël en het Midden-Oosten is een 4-tal resoluties ingediend. Deze zullen eerst in een deelsessie onder leiding van Egbert Schuurman (fractievoorzitter ChristenUnie Eerste Kamer) worden besproken. In het plenaire middagedeelte is er voorafgaand aan de stemming gelegenheid tot het geven van een stemverklaring.

Ledencongres agendapunt C.1.

Resolutie: Israël in het Midden Oosten

Ingediend door Henk van der Molen (kv Lelystad), c.s.

Het Ledencongres van de ChristenUnie, in vergadering bijeen op 17 november 2007

Gelezen:

- het hoofdstuk "Israël in het Midden-Oosten" van het verkiezingsprogramma van de ChristenUnie 2006,

Constateerende dat:

1. het verkiezingsprogramma 2006 o.m. de volgende passages bevat:
  - a. Deze staat (Israël) verdient vanwege historische en morele argumenten politieke steun, *met inachtneming van internationale rechtsbeginselen*. Op bijbelse gronden weet een christen zich met het Joodse volk verbonden (zie bijvoorbeeld Romeinen 9 t/m 11). Nederland heeft terecht altijd nauwe betrekkingen met Israël gehad.
  - b. Een duurzame vredesregeling kan pas stand houden met *veilige en erkende* grenzen voor Israël *en erkenning van de nationale aspiraties van de Palestijnen*.
  - c. Nederland geeft, al dan niet in EU-verband, steun aan het vredesproces, waarvoor beide partijen allereerst zelf verantwoordelijk zijn.
  - d. De Nederlandse ambassade dient in Jeruzalem, *de ongedeelde hoofdstad* van de staat Israël, te worden gevestigd. (cursivering duidt op accentuering door indiener resolutie).
2. De Verenigde Naties in 1947 het verdelingsplan voor Palestina hebben vastgesteld waarbij Jeruzalem en Bethlehem onder internationaal bestuur zouden moeten komen (VN-resolutie 181); de Joden accepteerden het delingsplan (inclusief de status van Jeruzalem), de Arabieren niet.
3. De Arabische Staten (en de Palestijnse Bevrijdingsorganisaties) in 1948, in 1967 en in 1973 Israël hebben aangevallen teneinde die staat te vernietigen
4. De VN in resolutie 242 Israël heeft opgeroepen zich terug te trekken uit (de) bezette gebieden in ruil voor erkenning achter veilige grenzen.

Overwegende dat:

1. vrede tussen Israël en de Palestijnen van groot belang is voor vrede in de regio en voor de wereldvrede
2. vrede niet mogelijk lijkt als geen van de betrokken partijen bereid is tot wezenlijke concessies
3. Israël geen volkenrechtelijke claim op gebieden buiten de grenzen van vòòr 1967 kan uitoefenen
4. de Palestijnen geen volkenrechtelijke claim op het geheel van het in het verdelingsplan aan de Arabieren toegewezen deel van Palestina meer kunnen uitoefenen (resolutie 242 gaat daar ook van uit)
5. de ChristenUnie terecht uitgaat van een vriendschapsband tussen Nederland en Israël
6. de beste dienst die Nederland Israël en de Palestijnen kan bewijzen, het bevorderen van vrede is
7. vrede slechts mogelijk lijkt als zowel Israël als de Palestijnen en de Arabische staten in de regio bereid zijn tot concessies
8. gebieds- en andere concessies voor vrede een noodzakelijke, maar niet voldoende voorwaarden voor vrede zijn

9. er in het verkiezingsprogramma 2006 een tegenstrijdigheid bestaat tussen de nadruk op enerzijds de internationale rechtsbeginselen en anderzijds het ongedeelde karakter van Jeruzalem
10. het vredesproces primair een zaak is van de direct betrokken partijen;
11. een vredesproces in het Midden-Oosten niet gediend is met a-priori blokkades voor de uitkomst daarvan of met het opdringen van bepaalde “oplossingen” aan de partijen.

Spreekt uit dat:

1. Nederland, al dan niet in internationaal verband, zich dient in te zetten voor een blijvende vrede in het Midden-Oosten met zowel erkende, veilige grenzen voor Israël als erkenning van de nationale aspiraties van de Palestijnen, wat een twee-statenoplossing kan inhouden
2. Nederland zich (dus) dient in te zetten voor beëindiging van het (terroristische) geweld en een door beide partijen te aanvaarden compromis over de verdeling van het land, vrijlating van gevangenen (w.o. militairen), terugtrekking van Israël uit Joodse kolonies op de West Bank, de status van (delen van) Jeruzalem en het vluchtelingenprobleem als basis van een dergelijke vrede.
3. Nederland zich eveneens, in het kader van streven naar vrede, dient in te zetten voor een levensvatbare Palestijnse entiteit of Palestijnse staat, mits dat gepaard gaat met juridische en daadwerkelijke erkenning van de staat Israël achter veilige grenzen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Toelichting

Het doel van de resolutie niet is om aan te sturen op bepaalde oplossingen voor het conflict in het Midden-Oosten zoals deling van Jeruzalem. De resolutie wil juist oplossingen open houden en blokkades daarvoor voorkomen.

Dat zij hier gesteld ter voorkoming van misverstanden.

Ledencongres agendapunt C.2.

Resolutie 'Jeruzalem'

Ingediend door Mart Keuning en Rogier Havelaar (Perspectief) c.s.

Het Ledencongres van de ChristenUnie, in vergadering bijeen op 17 november 2007,

Gelezen:

- Scripta Israël, Perspectief, ChristenUnie-jongeren
- Duurzaam voor elkaar - Verkiezingsprogramma ChristenUnie 2006

Constateerend dat:

- Israël een bijzonder positie inneemt in het Midden-Oosten;
- Het gebied al decennia lang door oorlogen en onrust geteisterd wordt;
- De onveiligheid voor mensen in Israël en de Palestijnse gebieden nog steeds aan de orde van de dag is;
- De daaruit voortvloeiende angst de perspectieven op rust in het Midden-Oosten aanzienlijk verkleint;
- Er sinds de Oslo-akkoorden in 1993 gezocht wordt naar een constructieve oplossing, waarbij vrede centraal staat;
- Christenen een historische en religieuze band met Israël hebben;
- De ChristenUnie in haar verkiezingsprogramma een zeer specifieke uitspraak doet over de status van Jeruzalem.

Overwegend dat:

- Israël op basis van onze historische en religieuze band onze liefdevolle steun verdiend;
- Deze steun niet onvoorwaardelijk kan zijn;
- De beslissing over een al dan niet gedeelde hoofdstad van Israël niet dient te worden genomen door een Nederlandse politieke partij, maar door Israël zelf;
- Vredesonderhandelingen moeten kunnen worden geopend als daar bij beide partijen voldoende draagvlak voor bestaat;
- In een vredesproces niet alles mogelijk, maar wel alles bespreekbaar moet zijn;
- Een standpunt dat de deur sluit voor vredesonderhandelingen in een bepaalde richting geen vruchtbaar standpunt voor dergelijke besprekingen is;
- De verscheidenheid in interpretaties van de bijbelse beloften te groot is om daar als politieke partij een bindende interpretatie aan te geven.

Spreekt uit dat:

- De ChristenUnie geen uitspraken meer doet over de gedeelde of ongedeelde status van Jeruzalem.

En gaat over tot de orde van de dag.

Ledencongres agendapunt C.3.

Resolutie: Handhaving en bekrachtiging politieke steun van de ChristenUnie aan Israël

Ingediend door Leon Meijer (kv Ede).

Het Ledencongres van de ChristenUnie, in vergadering bijeen op 17 november 2007

Gelezen:

- a. Het nationale verkiezingsprogramma van de ChristenUnie 2006 – 2010;
- b. Het nationale verkiezingsprogramma van de ChristenUnie 2004 - 2008 ;
- c. Het nationale verkiezingsprogramma van de ChristenUnie 2003 – 2007;
- d. Toespraak van André Rouvoet in de Veluwehal op 1 september 2004.

Constaterende dat:

- a. In de verkiezingsprogramma's van de ChristenUnie, opgesteld sinds haar oprichting, de partij zich met steun van het Uniecongres, uitspreekt voor 'de verplaatsing van de Nederlandse Ambassade naar Jeruzalem, de ongedeelde hoofdstad van Israël.';
- b. André Rouvoet dat ondubbelzinnig uitspreekt voor een gehoor van 1500 mensen in de Veluwehal op 1 september 2004 *'De ChristenUnie blijft erop hameren Jeruzalem door de Nederlandse regering als de ondeelbare hoofdstad van Israel behoort te worden aangemerkt. De Nederlandse ambassade hoort dan ook niet in Tel Aviv, maar in Jeruzalem.'*;
- c. Er zich sindsdien geen nieuwe feiten hebben aangediend die een wijziging van dit standpunt noodzakelijk maken, De bijdragen van de kamerfractie in het debat over het vredesproces in het Midden Oosten tot op heden in lijn zijn met bovengenoemde tekst;
- d. In Bijlage 1 kort uiteengezet wordt welke argumenten van belang zijn in de onderbouwing van het standpunt dat 'Jeruzalem de ongedeelde hoofdstad van Israel is';
- e. In Bijlage 2 een chronologisch overzicht van de geschiedenis van Jeruzalem gegeven wordt op basis waarvan de conclusie getrokken kan worden dat alleen onder Joods bestuur de toegang van Joden, Christenen en Moslims tot hun heiligdommen is gewaarborgd;
- f. Tot op heden de deling van een stad nergens in de wereld vrede heeft opgeleverd of tot verzoening heeft geleid, een voorbeeld is Mitrovica (Kosovo – Servië) en Pakrac (Kroatië – Servië). De stad Mostar (Bosnië- Herzegovina) is niet verdeeld, wel wonen moslims en christenen in aparte wijken. Verzoening en geweldafname worden niet bereikt door steden te delen maar te herenigen zoals Berlijn;
- g. De diverse ethnische achtergrond van de inwoners van een stad geen reden is om een stad deels over te dragen aan de autoriteit van een andere mogendheid. In dat opzicht diverse Nederlandse steden in aanmerking zouden komen voor een overdracht aan Marokko of Turkije;
- h. De zinsnede in het verkiezingsprogramma niet de Staat Israel voorschrijft hoe zij met Jeruzalem dient om te gaan, maar haar zeggenschap over de stad erkent.

Overwegende dat:

- a. Een aantal jongeren van de ChristenUnie in de media het standpunt van de partij in deze in twijfel trekken. Daarmee – wellicht onbedoeld – voeding geven aan het idee dat de ChristenUnie haar steun aan de Israëlische staat bereid is te herzien;
- b. De ChristenUnie geenszins haar standpunt op dit terrein wenst te herzien, een standpunt dat met de totstandkoming van de ChristenUnie weloverwogen is geformuleerd en waarbij aansluiting is gezocht met de stellingname van RPF en GPV in het verleden;
- c. Dit standpunt – Jeruzalem ongedeelde hoofdstad - door de politiek leider van de ChristenUnie, André Rouvoet, herhaaldelijk publiekelijk is uitgedragen.

Spreekt uit dat:

- **Jeruzalem de ongedeelde hoofdstad van Israël is en dat de Nederlandse Ambassade daar gevestigd dient te worden.**

En gaat over tot de orde van de dag.

Bijlage I

Constaterende dat:

Historie

- a. De geschiedenis van Jeruzalem als in Bijlage 2 kan worden samengevat;
- b. Deze geschiedenis aan toont dat de stad door de eeuwen overgegaan is van heerser op heerser. Aanhangers van Christendom, Jodendom en Islam alleen onder Joods stadsbestuur vrije toegang tot hun heiligdommen hebben. Onder niet-joods bestuur werden de aanhangers van één of meerdere godsdiensten veelvuldig belemmerd in de toegang tot hun heiligdommen in de stad;
- c. In de geschiedenis alleen het Joodse volk de stad heeft uitgeroepen tot haar hoofdstad, waarbij Koning David de eerste was;
- d. Jeruzalem al meer dan 3000 jaar door Joden wordt bewoond, onderbroken door perioden waarbij ze uit de stad verbannen werden, maar altijd weer teruggekeerd;
- e. Ottomaanse volkstellingen aangeven dat sinds 1850 het merendeel van de bewoners van de stad Joods is;
- f. Er tijdens het 19 jarig bestuur van de (oude) stad door de Jordaniërs (1948 – 1967) nooit gesproken is van een deling, of van het recht van de Palestijnen op de stad. Dat deze aanspraken en deling pas ter sprake kwamen toen Joden de stad bestuurden;
- g. Het Jordaans bewind in periode 1948 – 1967 de (oude) stad ontdoet van haar Joodse bewoners en de synagogen met de grond gelijk maakt, zonder dat de Internationale gemeenschap daar een veroordeling over uitspreekt;
- h. Op 7 juni 1967 Israëlische troepen het door Jordanië bezette deel van de stad veroveren, Jeruzalem komt daarmee voor het eerst sinds 2000 jaar weer volledig onder Israëls bestuur;
- i. Binnen twee weken na de verovering, het bestuur van de Tempelberg met zijn Rotskoepel en Al Aksa moskee, door Israël wordt overgedragen aan de WAFQ, een Islamitische beheersorganisatie, Israël geen moskeeën verwoest;
- j. De Israëlische regering Jeruzalem uitroept tot haar ondeelbare hoofdstad;
- k. De Nederlandse regering onder zware druk van Arabische landen haar ambassade in 1982 uit Jeruzalem haalt. Zij in haar besluit gewag maakt van deze zware druk en het door de Arabische landen gestelde ultimatum;
- l. Wijlen premier Rabin twee maanden voor zijn dood zei: *“Er is geen staat Israël zonder Jeruzalem en geen vrede zonder een verenigd Jeruzalem.”* Rabin, niet verwezen kan worden niet te streven naar vrede;
- m. Yasser Arafat in mei 1994 verklaarde *“Jeruzalem is het hoofdoel van onze strijd. Het gaat om een heilige oorlog (Jihad) om Jeruzalem te bevrijden.”*;
- n. De eenzijdige terugtrekking uit Gaza en delen van de Westbank geen vrede en veiligheid heeft opgeleverd en in het geval van Gaza heeft zelfs een terroristische organisatie de macht gegrepen, dit biedt geen vertrouwen dat een deling van Jeruzalem veiligheid en verzoening kan brengen;

Bijbel en Koran

- a. Jeruzalem in de Koran niet voorkomt, westerse Islamkenners menen dat het verhaal van de hemelvaart van Mohammed vanuit Jeruzalem in de 8^e

eeuw aan de traditie is toegevoegd om daarmee de dominantie van Islam over Christendom en Jodendom te onderstrepen;

- b. tot aan 1967 er geen enkele Arabische (moslim) leider een officieel bezoek aan de stad heeft gebracht, dit in tegenstelling met steden als Mekka en Medina;
- c. De religieuze betekenis van de stad voor de Moslims pas is gaan spelen nadat in 1967 Joden het bestuur over de stad in handen kregen, deze laat-religieuze betekenis uit politieke motieven lijkt ingegeven;
- d. Jeruzalem 616 maal genoemd wordt in het Oude Testament. Het jodendom een exclusieve band kent met Jeruzalem. Jeruzalem symbool was voor het verlangen van de Joden in de diaspora naar terugkeer naar het land en de Messiaanse verlossing;
- e. In psalm 137 vers 5 en 6 het Joodse volk eeuwige trouw aan Jeruzalem zweert;
- f. Joden wereldwijd met hun gezicht richting Jeruzalem bidden, de Thorarollen in de synagogen opgeborgen worden in een kast aan de wand die het dichtsbij Jeruzalem is;
- g. Het christelijk geloof geen voorschrift kent om in Jeruzalem te wonen, het in het vroeg christendom wel de gewoonte was om met het aangezicht richting Jeruzalem te bidden;

Positie van geloofsgenoten

- a. Recentelijk Christen arabieren door Moslims onder druk zijn gezet om hun huis in Jeruzalem te verkopen aan Moslims, daarbij in minstens één geval een Christen arabier vermoord is;
- b. Vele Christen Arabieren de Palestijnse gebieden, die onder gezag van de Palestijnse autoriteit staan, hebben verlaten vanwege de aanhoudende intimidatie door moslimgroeperingen als Hamas en Islamic Jihad. De bescherming van de Palestijnse Autoriteit tegen deze intimidatie is nagenoeg afwezig. De moord op Rami Ayyad, eigenaar van de bijbelwinkel in Gaza is daarvan een triest voorbeeld. Voor het welzijn van met name Christen Arabieren daarom gevreesd moet worden als de Palestijnse autoriteit het bestuur krijgt over een deel van Jeruzalem;
- c. Christen arabieren / Palestijnen als Naim Khoury en Ahmed Kader tegen verdeling van Jeruzalem zijn;
- d. Ook Messiasbelijdende Joden, als Gershon Nerel en Moshe Morrison, pleiten voor een ongedeeld Jeruzalem;

Deling van een stad

- a. Tot op heden de deling van een stad nergens in de wereld vrede heeft opgeleverd of tot verzoening heeft geleid, een voorbeeld is Mitrovica (Kosovo – Servië) en Pakrac (Kroatië – Servië). De stad Mostar (Bosnië- Herzegovina) is niet verdeeld, wel wonen moslims en christenen in aparte wijken. Verzoening en geweldafname wordt bereikt door steden te herenigen zoals Berlijn;
- b. De diverse etnische achtergrond van de inwoners van een stad geen reden is om een stad deels over te dragen aan de autoriteit van een andere mogendheid. In dat opzicht diverse Nederlandse steden in aanmerking zouden komen voor een overdracht aan Marokko of Turkije;

BIJLAGE 2

Tijdsbalk Jeruzalem

1003 v Chr	Koning David (geheel) Jeruzalem tot hoofdstad van Israël uitroept.
597 v Chr	de Babyloniërs Jeruzalem innemen en in 586 v Chr de Tempel en een groot deel van de stad verwoesten;
538 v Chr	de stad onder het bestuur van het Perzische Rijk valt, Joden als Nehemia de stad en de Tempel weer opbouwen
332 v Chr	de Grieken de stad op de Perzen veroveren en in 169 v Chr Epifanes jodendom verbiedt en de Tempel verontreinigt;
164 v Chr	de Maccabeeën de stad innemen en de Tempeldienst in ere herstellen;
63 v Chr	nemen de Romeinen de stad in;
70 na Chr	wordt een Joodse opstand neergeslagen en de Tempel verwoest;
135 na Chr	nemen de Romeinen opnieuw de stad in na een tweede Joodse opstand. De stad wordt grotendeels verwoest, de toegang voor Joden ontzegt en de stad hernoemt in Aela Capitolina, het land in Palestina. De naamswijziging heeft als doel de zeggenschap van de Joden over het land en de stad teniet te doen en de herinnering aan hen weg te nemen.
Vanaf 326 na Chr	worden Christelijke heiligdommen in de stad gebouwd, onder leiding van de moeder van keizer Constantijn
438	krijgen Joden weer toegang tot de stad Jeruzalem;
614	veroveren Perzen de stad, verwoesten meeste kerken en verbannen de Joden;
629	wordt de stad heroverd door de Byzantijnen
638,	zes jaar na Mohammeds dood, bezet Kalief Omar de stad, Joden krijgen weer toegang;
691	wordt de Rotskoepel (nu de gouden koepel) op de tempelberg gebouwd;
1010	vernietigen de moslims kerken en synagogen;
1099	kruisvaarders veroveren Jeruzalem en verbannen Joden en Moslims uit de stad, na eerst vele van hen te hebben gedood (Joden worden opgesloten in de synagoge die vervolgens in brand wordt gestoken);
1187	Saladin herovert Jeruzalem, hij staat Joden en Moslims toe zich in de stad te vestigen;
1192	Richard Leeuwenhart mislukt in zijn aanval op Jeruzalem, wel mogen Christenen de stad weer bezoeken;
1244	Mammeluken nemen de stad in, Joden mogen in de stad wonen
1517	Ottomanen nemen Jeruzalem over;
1537	De huidige stadsmuur om Jeruzalem wordt gebouwd;
1816	de eerste Joodse wijk buiten de stadsmuur van Jeruzalem wordt gebouwd;
1917	de Britten veroveren de stad op de Ottomanen;
1947	De VN stemt over de verdeling van Israël in een Joods en een Arabisch deel, Jeruzalem dient onder internationaal bestuur te vallen;
1948	Het Brits mandaat eindigt en de Joodse staat Israël wordt uitgeroepen. Zes Arabische landen vallen Israël aan. Jordanië verovert de zogenaamde Westbank en een deel van Jeruzalem waaronder de oude stad. Egypte bezet de Gazastrook;
13 december 1949	Jeruzalem wordt uitgeroepen tot hoofdstad van de staat Israël;
1948 – 1967	Joden wordt de toegang tot de Klaagmuur ontzegt, een groot deel van de Joodse wijk inclusief synagogen wordt door de Jordaniërs met de grond gelijk gemaakt;
5 juni 1967	Jordanië beschiet met mortieren de (nieuwe) joodse wijken van Jeruzalem op de eerste dag van de zesdaagse oorlog;
7 juni 1967	Israëliëse troepen, aangevallen op drie fronten (Negev, Galilea, Jeruzalem) nemen de Oude stad van Jeruzalem (met klaagmuur) in bezit en Jeruzalem komt daarmee voor het eerst sinds 2000 jaar weer volledig onder Israëliësch bestuur;
23 juni 1967	Moslims en Christenen wordt vrije toegang tot hun heiligdommen geboden, het bestuur van de Tempelberg met de twee moskeeën wordt door Israël overgedragen aan de WAFQ, een moslim beheerorganisatie, die inmiddels Joden en Christenen verbiedt te bidden op het terrein van de Tempelberg;
30 juli 1980	Basis wet door de Knesset aangenomen waarin het heel Jeruzalem wordt uitgeroepen tot ondeelbare hoofdstad van Israël;
26 augustus 1980	onder erkenning van de zware druk die op haar is uitgeoefend door Arabische staten, besluit de Nederlandse regering zijn ambassade te verplaatsen van Jeruzalem naar Tel Aviv, daarbij verklarend dat de vriendschap tussen Nederland en Israël blijft bestaan.

Ledencongres agendapunt C.4.

Resolutie STEUN AAN SDEROT, ISRAEL

Ingediend door Leon Meijer c.s.

Het Ledencongres van de ChristenUnie, in vergadering bijeen op 17 november 2007

Gelezen:

- het verkiezingsprogramma van de ChristenUnie 2006 - 2010

Constaterende dat:

- a. Na het vertrek van het Israëlijsche leger uit de Gazastrook en de daarmee gepaard gaande ontruiming van de in de Gazastrook aanwezige Joodse nederzettingen, het geweld tussen Palestijnen is uitgebroken;
- b. de terroristische organisatie Hamas de macht heeft gegrepen en leden van Fatah heeft gedood en verjaagd;
- c. Op 25 juni 2006 de toen 19 jarige Israëlijsche soldaat Gilat Shalit vanuit zijn basis op Israëlijsch grondgebied door militante Palestijnen is gekidnapt en sinds die tijd in de Gazastrook wordt vastgehouden, Hamaswoordvoerder beweert dat hij nog in leven is, onbekend is hoe zijn medische toestand is;
- d. Sinds het vertrek van het Israëlijsch leger er vanuit de Gazastrook aanhoudende raketbeschietingen zijn op Joodse doelen in Israel.
- e. Het merendeel – 600 - van deze raketten is neergekomen in het plaatsje Sderot, terwijl ruim 2000 raketten in de omgeving van Sderot insloegen;
- f. De gebruikte raketten, de naam Qassam-raket dragen en bestaan uit een zelfgemaakte 2m lange buis die ongeveer 90kg weegt. De buis bevat een gewicht van 5-8 kg aan spijkers, metaalscherven of ander materiaal in met als doel zoveel mogelijk burgers te verwonden.
- g. De beschietingen en de kidnapping het vredesproces frustreren en vertrouwen in een Palestijnse partner in het proces teniet doen;
- h. De EU de 'onaanvaardbare en aanhoudende aanslagen op het Israëlijsche grondgebied veroordeelt en het legitieme recht van Israël op zelfverdediging erkent'

Overwegende dat:

- a. Israel terughoudend is in zijn reactie op de beschietingen;
- b. De bevolking van Sderot wordt geterroriseerd, zonder dat de stad zelf in staat is voldoende beschermende maatregelen voor haar inwoners te treffen;
- c. Ruim de helft van de bevolking de stad verlaten heeft,
- d. Sderot in onbetwist Israëlijsch gebied ligt;
- e. De militante Palestijnen met hun beschietingen een reactie van Israël uitlokken en daarbij hun eigen Palestijnse bevolking moedwillig in gevaar brengen;
- f. Na het vertrek van het Israëlijsche leger de Palestijnse autoriteit niet in staat is gebleken haar burgers vrede en rust te brengen, maar de afwezigheid van het Israëlijsche leger geresulteerd heeft in de machtsovername van Hamas, die geresulteerd heeft in moord, wapenhandel, kidnapping en onderdrukking van de Palestijnse bevolking en met name de Christelijke minderheid
- g. Mediaberichten de indruk hebben gewekt dat de ChristenUnie op het punt staat haar standpunt ten aanzien van Israël te herzien;

Spreekt uit dat:

- a. De ChristenUnie kamerfractie
  - er bij de minister van Buitenlandse zaken op aandringt dat al het mogelijke in het werk wordt gesteld om de vrijlating van Gilat Shalit te bewerkstelligen;
  - er bij de minister van Buitenlandse zaken op aandringt om in contact te treden met zijn ambtgenoot in Egypte ten einde de wapensmokkel van Egypte naar Gaza te beëindigen;
- b. Het bestuur van de ChristenUnie
  - een bezoek brengt aan Sderot en op die wijze uiting geeft aan haar bewogenheid voor het bestuur en de inwoners van de stad en daarmee uiting geeft aan het ongewijzigde standpunt van de partij ten aanzien van Israël.
  - een bezoek brengt aan de Baptisten gemeente in Gaza stad, daarmee uiting gevend aan de betrokkenheid van de ChristenUnie met geloofsgenoten in het gebied onder Palestijns bestuur.

En gaat over tot de orde van de dag.

Deelsessie D.

De verzilvering van de samenleving

Voor deze deelsessie is één resolutie ingediend. Daarnaast zal Roel Kuiper (Eerste Kamerlid en directeur WI) het thema kort inleiden. Aan de hand hiervan wordt u van harte uitgenodigd om hierover met elkaar het gesprek aan te gaan.

Ledencongres agendapunt D.1.

**Resolutie: Ontwikkelen van een visie aangaande Verzilvering van de Samenleving,
gekoppeld aan flexibilisering van de arbeidsmarkt**

Ingediend door Roel van Dijk (namens de leden van kv Aalburg).

Het Ledencongres van de ChristenUnie, in vergadering bijeen op 17 november 2007

Gelezen:

Agendapunt D, Verzilvering van de Samenleving

Constaterende dat:

- Het congres gevraagd is mee te denken over langer doorwerken, de participatie van ouderen in de samenleving en het pensioenstelsel, doch constateert dat de flexibilisering van de arbeidsmarkt en beperking van het ontslagrecht hier niet aan is gekoppeld, terwijl dit een zeer belangrijk, aanvullend, punt is op dit onderdeel voor zowel jong als oud.

Overwegende dat:

- Het Congres erkent dat nadenken over langer participeren op de arbeidsmarkt goed is. Dat participeren op de arbeidsmarkt ook participeren in de samenleving tot gevolg heeft. Dat is voor oud en jong een groot goed.
- Participatie in de samenleving en flexibilisering van de arbeidsmarkt niet vanzelfsprekend hand in hand gaan.
- Beperking van het ontslagrecht werkzekerheid en inkomenszekerheid zal beperken en dat zonder borging van deze zekerheden participatie in de samenleving van individuen en gezinnen wordt bemoeilijkt.
- minister Donner vlak na de versoering van de WW, Scandinavische modellen van het ontslagrecht eenzijdig wil invoeren waardoor tweedeling in de maatschappij tussen werkenden en niet werkenden zich doorzet. Dit is maatschappelijk onacceptabel.

Spreekt uit dat:

- De ChristenUnie nadenkt over de gevolgen van de vergrijzing van de samenleving, maar daaraan de inkomenszekerheid van jong en oud koppelt, zodat we werken aan een gezonde samenleving waaraan jong en oud voluit kunnen deelnemen.
- De ChristenUnie een visie ontwikkelt over de participatie binnen een vergrijzende samenleving en verzoekt met klem het ontslagrecht ongewijzigd te laten, daar er eerst voldoende zekerheid moet zijn over de inkomensgevolgen en participatiemogelijkheden van alle doelgroepen.
- De Christenunie haar uitspraken, gedaan in het verkiezingsprogramma, op dit punt vasthoudt en van mening blijft dat versoepeling van ontslagrecht niet bijdraagt aan de uitdagingen in de arbeidsmarkt.

En gaat over tot de orde van de dag.

Deelsessie F.

Onderwijs: kwaliteit en identiteit

Voor deze deelsessie zijn drie resoluties ingediend. Ook heeft Jan Westert een bijdrage geschreven over dit onderwerp, dat hij kort zal inleiden. Jan Westert is directeur van ROC Menso Alting en lid van het curatorium van het Wetenschappelijk Instituut van de ChristenUnie. Zijn bijdrage sluit aan bij het artikel dat hij schreef voor Frisse Lucht, getiteld: Aantrekkelijk beroepsonderwijs.

Stimuleren van krachtig onderwijs

1. 'Vroeger waren leerlingen goed geschoold, wat ze nu niet meer zijn. In die tijd stond de wereld er beter voor'. Deze uitspraak is van Thomasin von Zerckleare (rond 1200). In het politieke en maatschappelijke debat over onderwijs is er niet zo veel nieuws onder de zon. Ik pleit voor verplichte maatschappelijke stages voor politici en beleidsmakers in de school.

2. 'Nederland Kennisland' sluit uitsluitend aan bij de economische betekenis van onderwijs. De pedagogische en didactische opdracht van het onderwijs is daaraan te zeer onderschikt. Bovendien appelleert 'Nederland Kennisland' te veel aan een inzet op hoger en top. De ChristenUnie moet vooral ook inzetten op versterking van de zwakkere en het ontwikkelen van vakmanschap via aantrekkelijk beroepsonderwijs.

3. Het onderwijs heeft behoefte aan 'high trust' in plaats van 'low trust'. Het maatschappelijke debat over onderwijs gaat te veel over 'low trust' met als gevolg een bureaucratische verantwoording en afrekencultuur op basis van een papierenbewijslast. Er is behoefte aan een professionele ontwikkeling van het pedagogisch en didactisch klimaat. En er is behoefte aan proactief, inspirerend en ontwikkelingsgericht toezicht.

4. De discussie over 'het nieuwe leren' en kennis door de politiek is veel te oppervlakkig. Het is een politieke discussie op basis van containerterminologie.

In het MBO wordt gewerkt aan de invoering van competentieonderwijs. De enige heldere discussie over dit thema hebben MBO-studenten gevoerd. Zij willen onderwijs dat in balans is.

Bovendien dienen we ons meer rekenschap te geven denkwijze van de Generatie Einstein.

Kenmerken zijn:

- Het gaat om de activiteit, niet om de technologie
- Netwerken als life-style
- Stay connected
- Interactie en onmiddellijkheid
- Beeldcultuur (multimediale geletterdheid)
- Multi-tasking
- Spelen met meerdere identiteiten

De overheid dient competentieonderwijs tijd en ruimte te geven. Stimuleer niet alleen via projecten, subsidies en samenwerkingsafspraken, maar geef scholen structurele middelen.

5. Inzetten op versterking van de onderwijsvakman is een basisvoorwaarde. Daarbij gaat het niet in de eerste plaats om instrumentele verbetering in termen van werktijden en functiedifferentiatie, maar om waardering van de professionele kwaliteit van de onderwijsvakman en zijn beroepseer. Van de docent worden andere rollen verlangd; coach, werkmeester, administrateur, ontwikkelaar van onderwijs, pedagoog, relatiebeheerder, etc. Het kabinet moet vooral investeren in de ontwikkeling, scholing en toerusting van de onderwijsvakman. Dat begint met het uitspreken van geloof in zijn professionaliteit. Overigens moet de onderwijsvakman ook zelf zijn eigen beroepstrots weer gaan benoemen.

6. Verbetering van de arbeidsvoorwaarden, salaris en functiewaardering moet geen generieke maatregel zijn. Ik pleit in de eerste plaats voor een hogere waardering van de docenten in het basis- en beroepsonderwijs tot en met niveau 1 en 2. Dat is het fundament voor het onderwijsstelsel en sluit aan bij de eerdere aanbeveling, dat de pedagogische opdracht meer aandacht verdient.

8. Het kabinet dient met het oog op de langere termijn een grondige bezinning op het onderwijsstelsel op gang te brengen. Er zijn te veel breukvlakken, ongedefinieerde schooltypen. Er ligt nu een scheiding tussen primair en voortgezet onderwijs op 12 leeftijd. Het verdient aanbeveling dat keuzeprocessen uit te stellen tot 14 jaar, waarna er een keuze proces kan plaatsvinden tussen een theoretische leerroute of een beroepsgerichte leerroute. Ook binnen de ChristenUnie verdient een studie naar vernieuwing en verdieping van het onderwijs (bestel) diepgaande aandacht.

9. Als het gaat om de vrijheid van onderwijs beperkt de ChristenUnie zich te zeer tot het behoud van institutionele vrijheid. Het debat moet zich meer verleggen naar het belang van die vrijheid voor het profiel van het onderwijs.

Ledencongres agendapunt F.1

Resolutie Leerlinggebonden Financiering in het Hoger Onderwijs

Ingediend door Gerda Visser-Wijnveen (Perspectief)

Het Ledencongres van de ChristenUnie, in vergadering bijeen op 17 november 2007,

Gelezen:

- Studeren met een handicap in 2005, Drs. Esther Plemper, Verwey-Jonker Instituut

Constaterende dat:

- er in 2005 naar schatting 60.000 tot 75.000 studenten met een beperking waren in het Hoger Onderwijs;
- 55% van de studenten met een beperking in het Hoger Onderwijs hinder ondervindt van het feit dat ze een beperking hebben;
- 37% van de studenten met een beperking in het Hoger Onderwijs studievertraging oploopt;
- een onbekend aantal studenten met een beperking niet aan een Hoger Onderwijs opleiding kan beginnen omdat het te ingewikkeld is om alle voorzieningen te regelen;
- binnen het basisonderwijs, het voortgezet onderwijs en het middelbaar beroepsonderwijs (sinds 2006¹) leerlingen aanspraak kunnen maken op leerlinggebonden financiering (LGF);
- er binnen het Hoger Onderwijs op dit moment nog geen LGF mogelijk is;
- de overheid ernaar streeft om tot een percentage van 50 % instroom binnen het Hoger Onderwijs te komen volgens de Lissabon-doelstellingen van 2000.

Overwegende dat:

- onderwijs voor iedere student toegankelijk moet zijn, dus ook voor studenten met een beperking, mits dit reëel is gezien de eindtermen van de opleiding;
- LGF voor zowel de onderwijsinstelling als de student een goed financieel hulpmiddel kan zijn om de juiste hulp in te schakelen;
- ambulante begeleiding vanuit een regionaal expertisecentrum kan worden ingezet voor het verlenen van expertise m.b.t. het aansturen van docent en student om het leertraject goed te doorlopen;
- er mogelijkheden gecreëerd kunnen worden vanuit het budget van de LGF voor aanpassingen, opdat het behalen van geldende eindtermen van de opleiding eenvoudiger zal worden;
- studenten met een beperking dan (beter) in staat zullen zijn om een opleiding te volgen en af te ronden;
- de maatschappij er profijt van zal hebben als jonge mensen met een handicap ook hoger opgeleid zullen worden, omdat ze dan makkelijker passend werk kunnen vinden;
- ieder individu de mogelijkheid zou moeten hebben om aan de eindtermen van een opleiding te voldoen die naar capaciteit van de student geschikt is.

Spreekt uit dat:

- De Tweede Kamerfractie van de ChristenUnie zich ervoor inzet dat de LGF in het Hoger Onderwijs wordt ingevoerd.

En gaat over tot de orde van de dag.

¹ Brief Staatssecretaris Rutte: invoering LGF in de BVE- sector, 13 april 2005

Ledencongres agendapunt F.2

Resolutie Onderwijs in moedertaal

Ingediend door Gerda Visser-Wijnveen (Perspectief)

Het Ledencongres van de ChristenUnie, in vergadering bijeen op 17 november 2007,

Constaterende dat:

- er in Nederland ruim 13 miljoen autochtone en 3,1 miljoen allochtone Nederlanders wonen. Respectievelijk 3 miljoen en bijna 900.000 hiervan zitten in de schoolgaande leeftijdsgroep 0-20 jaar¹;
- ongeveer 45% van de leerlingen in het basisonderwijs thuis (ook) een andere taal spreekt;
- een grote groep allochtone (en ook autochtone) leerlingen van huis uit onvoldoende kennis van het Nederlands meekrijgt, omdat de ouders het Nederlands (zeer) beperkt beheersen;
- dit taalachterstanden oplevert, waardoor deze leerlingen onvoldoende kunnen meekomen in het onderwijs op basis- en middelbare school en daardoor onderpresteren;
- het huidige taalaanbod op basis- en middelbare scholen vooral gericht is op het aanleren van het Nederlands en weinig tot niet op het aanleren van de moedertaal van allochtone (en autochtone) leerlingen.

Overwegende dat:

- meertaligheid van leerlingen voor nu en later grote voordelen oplevert;
- een respectvolle benadering van iemand ook tot uiting komt in acceptatie van de moedertaal;
- kinderen met onvoldoende kennis van de moedertaal een tekort hebben aan 'taalbasis', waardoor ook problemen kunnen ontstaan bij de verwerving van het Nederlands.
- kinderen op jonge leeftijd gemakkelijk meerdere talen kunnen aanleren en daardoor gevoelig worden voor taaldiversiteit, wat ook op latere leeftijd het aanleren van talen vergemakkelijkt²;
- er wetenschappelijk onderzoek is dat aangeeft dat een goede beheersing van de moedertaal –in alle facetten- niet leidt tot een mindere beheersing van de doeltaal, maar juist in veruit de meeste gevallen leidt tot een betere beheersing van de te leren taal, zelfs ondanks een mindere tijdsbesteding aan leertijd van de doeltaal³;
- Een goede beheersing van de moedertaal leidt tot hogere motivatie en betere prestaties bij andere vakken.

Spreekt uit dat:

- Het Wetenschappelijk Instituut nagaat hoe en onder welke voorwaarden moedertaalonderwijs leidt tot betere prestaties van de leerlingen.
- de Tweede Kamerfractie nagaat hoe de overheid in deze gevallen moedertaalonderwijs kan steunen, in onder andere financiële vorm.

En gaat over tot de orde van de dag

¹ Cijfers van CBS.

² Bijlage bij omzendbrief vreemdetalenonderwijs in het gewoon basisonderwijs van 11 juni 2004 (aan Vlaamse Onderwijs).

³ Zoals: Appel, R. (1984): *Immigrant children learning Dutch: Sociolinguistic and psycholinguistic aspects of second language acquisition*, Dordrecht: Foris & Ianco-Worrell, A.D. (1972): "Bilingualism and cognitive development", *Child Development* 43, pag. 1390-1400 & Collier, V.P. (1995). *Acquiring a second language for school. Directions in Language & Education* 1(4). National Clearinghouse for Bilingual Education.

Ledencongres agendapunt F.3

Resolutie Gratis leermiddelen MBO

Ingediend door Gerda Visser-Wijnveen (Perspectief)

Het Ledencongres van de ChristenUnie, in vergadering bijeen op 17 november 2007,

Gelezen:

- Persbericht Reformatorisch Dagblad 10 juli 2007: CU-jeugd: gratis schoolboeken voor MBO;
- Rapport CBS Voortijdig Schoolverlaters naar inkomstenniveau huishouden, 2005, Schoolsoort MBO, Leeftijd 22 jaar en jonger;
- Factsheets Voortijdig Schoolverlaten, februari 2007, Ministerie Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

Constaterende dat:

- er tijdens de Algemeen Politieke Beschouwingen van 2007 is afgesproken dat leermiddelen in het volledige Voortgezet Onderwijs gratis worden;
- het aantal Voortijdig Schoolverlaters in het MBO in het jaar 2005 56.280 leerlingen bedroeg;
- de huidige regering zich inzet om het aantal Voortijdig Schoolverlaters de komende jaren terug te dringen;
- volgens bovenstaand rapport van het CBS blijkt dat een laag inkomen van ouders van MBO-leerlingen, deels een oorzaak is waarom leerlingen uitvallen;
- het kabinet ernaar streeft om iedereen een startkwalificatie te laten behalen; i.e. een HAVO, VWO of MBO niveau 2 diploma.

Overwegende dat:

- het terugdringen van het aantal Voortijdig Schoolverlaters in het MBO ervoor zorgt dat meer leerlingen een startkwalificatie behalen;
- onderwijs voor iedereen toegankelijk moet zijn, zeker als er nog geen sprake is van een behaalde startkwalificatie;
- schoolkosten geen reden mogen zijn om af te haken.

Spreekt uit dat:

- De Tweede Kamerfractie van de ChristenUnie de mogelijkheden onderzoekt voor een compensatie van de kosten voor leermiddelen in het MBO met als mogelijke optie het gratis verstrekken van de leermiddelen.

En gaat over tot de orde van de dag.

Deelsessie G.

Eindplaatje Europa

Voor deze deelsessie zijn geen resoluties ingediend. Aan de hand van de hierna volgende bijdrage van Peter van Dalen wordt u uitgenodigd om op 17 november in de deelsessie toch het gesprek met elkaar aan te gaan over dit onderwerp. Het doel van de bespreking is om gezamenlijk een resolutie te maken, die 's middags in het plenaire gedeelte in stemming kan worden gebracht.

Voor verdere (inhoudelijke) voorbereiding, zou u het artikel dat Peter van Dalen samen met Sander Luitwieler schreef, kunnen lezen. Dit artikel, Duidelijkheid gevraagd, een nieuwe verdrag en de toekomst van de EU, is gepubliceerd in Frisse Lucht. Frisse Lucht is een uitgave van de Mr. G. Groen van Prinstereerstichting, het Wetenschappelijk Instituut van de ChristenUnie.

WAT WIL DE CHRISTENUNIE MET EUROPA ?

Europa: quo vadis ?

Op 13 december a.s. ondertekenen de Europese staats- en regeringsleiders de tekst van het nieuwe wijzigingsverdrag, het Verdrag van Lissabon. Daarna begint in alle 27 lidstaten de procedure voor ratificatie van dat verdrag. Als alles goed gaat is begin 2009 de tekst door alle lidstaten vastgesteld. En wat krijgen we dan? Een paar hoofdpunten zijn:

- Eén Europees asiel- en immigratiebeleid;
- Afspraken over grensoverschrijdende samenwerking voor politie en justitie;
- Ontwikkeling van één Europees klimaat- en energiebeleid;
- Nationale parlementen kunnen door een “gele kaart-procedure” ingrijpen wanneer EU-voorstellen hen te ver gaan (EU-wetgeving die strijdig lijkt met de beginselen van subsidiariteit en proportionaliteit);
- Er wordt duidelijker vastgelegd welke bevoegdheden de Unie heeft en welke de lidstaten. Die houden bijvoorbeeld de zeggenschap over gezondheid, pensioenen en onderwijs;
- De Europese Commissie wordt op termijn kleiner (nu 27 Commissarissen, in 2014: 2/3 van het aantal lidstaten is vertegenwoordigd);
- Het Europees Parlement krijgt minder zetels (2009: van 785 naar 750);
- De basis voor een Europees defensiebeleid wordt gelegd;
- Er komt een vaste Raadsvoorzitter voor maximaal 5 jaar;
- We worden Euro-burger.

Kortom, de bedoeling van het verdrag is de besluitvorming te verbeteren bijvoorbeeld door afspraken te maken over het aantal stemmen dat de nieuwe toetreders en de “oude” lidstaten krijgen en de bevoegdheidsverdeling tussen Brussel en de hoofdsteden duidelijker te maken.

Zoals in elk verdrag zitten er ook in deze afspraken zaken die beter hadden gemoeten. Ik til één punt er uit: de zogenoemde finaliteit van de Europese Unie. Waar moet Europa wanneer op uitkomen? Wanneer is het eindplaatje bereikt? Gaan we in een wat trager tempo en ietsje meer verhuuld toch op weg naar de verenigde staten van Europa? En: hoeveel landen mogen er tussen nu en 2025 nog toetreden? Komen er nog meer beleidsterreinen in de invloedssfeer van Brussel of juist minder? De kernvraag is: blijft het accent liggen op groei, toename en uitbreiding of komt er een ommezwaai richting bouwen, bewaren, beheersen? Die vraag beantwoorden is belangrijk: blijven ontwikkelen en groeien vraagt een heel andere mentaliteit dan beheersen, bewaren, stabiliseren of zelfs afbouwen. Deze 2 vragen, richtingen staan weliswaar niet haaks op elkaar maar ze beantwoorden geeft veel duidelijkheid voor nu en straks.

Stellingen voor de discussie

Over dit soort vragen wil ik vandaag graag met u verder praten. Mijn voorstel is Europa positief maar ook kritisch te blijven benaderen, in die volgorde. Europa heeft veel voor Nederland gebracht: vrede, welvaart, stabiliteit. Dat moeten we uitventen en vasthouden. Maar Europa moet niet verder doorslaan: Europa is op hoofdlijnen af. De tijd van pionieren, opbouw en ontwikkeling is voorbij: de

periode van vasthouden en bewaren van wat is bereikt breekt aan. Groei gaat over in beheersing. En dat betekent ook: wegwerken waarin we in de opbouwjaren zijn doorgeschooten. Concreet: het stoppen van het nog steeds voortgaande rond pompen van geld, duidelijkheid krijgen over de onoverzichtelijke en grote hoeveelheden subsidiestromen, het opstellen en publiceren van regels en voorschriften alleen nog doen als het echt nodig is, en een stop op nog meer Europese agentschappen: dat is dé achterdeur waardoor een groter en bureaucratischer Europa toch binnenkomt. En: de burger moet beter geïnformeerd worden. Te weinig mensen weten wat er speelt, te weinig Nederlanders beseffen wat hun EP-leden doen voor ons land.

Specifieke stellingen voor de discussie:

1. Europa is op hoofdlijnen àf

De periode van opbouw en ontwikkeling is voorbij, de meeste en de grote uitbreidingen zijn gerealiseerd. Europa vormt zich om van groei naar beheersing. Dus: minder ambtenaren, minder regels, minder bureaucratie, geen nieuwe agentschappen, geen Europees burgerlijk wetboek. Belangrijk bijkomend voordeel: de NL-afracht aan Brussel stijgt niet verder en kan mogelijk zelfs omlaag;

2. Stop met rondpompen van geld

ESF en EFRO (het sociaal en regionaal fonds) moeten radicaal op de schop: dat geld moet alleen nog naar de écht arme Europese regio's zoals de binnenlanden van Roemenië, en niet naar rijke regio's als Flevoland. En ook: afbouw van landbouwexportsubsidies. Bijkomend voordeel: de Europese markt wordt toegankelijk voor boeren uit de Derde Wereld én de NL-afracht aan Brussel stijgt niet verder en kan mogelijk zelfs omlaag;

3. Eén vergaderplaats: Brussel

Scheelt ruim 200 miljoen Euro per jaar. En dat Straatsburg de plaats van verzoening symboliseert: daar moeten we ruim 60 jaar na de oorlog nu echt eens vanaf. De Duitsers waren er zelfs bij toen de grote herdenking van D-day in 2004 werd gehouden;

4. Turkije geen EU-lid

Het land ligt niet in Europa. Is historisch en cultureel niet verbonden met het joods-christelijke fundament van Europa. Bovendien zou het land bij toetreding in één klap tot de grootste lidstaten gaan behoren dus veel macht krijgen in de Raad en het EP, en grote delen van de begrotings- en landbouw gelden opslokken;

5. De interne markt moet af

Deze hoeksteen van de EU is nog besmeurd met te veel uiteenlopende regels, vergunningen, vakbekwaamheidseisen en statistische plichtplegingen en we moeten oppassen niet door te schieten in maatregelen die bedoeld zouden zijn terrorisme te bestrijden;

6. Duurzaamheid: speerpunt voor de EU

De fossiele brandstoffen raken binnen 2 generaties op !! Wat wordt het milieuvriendelijke antwoord van de EU ? Allemaal over op waterstof ? Dan daar àlle inspanningen op richten en versnippering van geld en denkkraft voorkomen.

7. Verjonging!

Om de Europese economie in de toekomst overeind te houden en de vergrijzing te betalen is verjonging nodig. Laat de EU er bij de lidstaten op aan dringen, een kindvriendelijk beleid te voeren: fiscale voordelen voor gezinnen, prijsreductie voor gezinsauto's, kindgebonden budgetten voor gezinnen, dat soort zaken;